

Vinko Vodopivec

ZBIR UMBRIJSKIH NAPISOV, DELITEV, PREVOD IN SLOVAR

Summary

COLLECTION OF UMBRIAN TEXTS, PUNCTUATION, TRANSLATION AND DICTIONARY

Umbrian inscriptions on the territory of present Umbria in central Italy are modest in number; consisting of two short inscription, longer text of Perugia, so as well as seven bronze plates of Iguvium by far the longest ancient inscription. The first 5 plates is older and the last two repeat, extend and partially change the contents of the first 5 plates. The shorter two inscription contains 23 words and 70 letters; Perugia inscription contains 658 letters and 193 words; the first 5 Iguvium plates contains 9841 characters and 2,206 words, the last two contains 15,081 letters, all tablets has 24,992 letters.

The inscriptions treated more or less qualified people from various fields. These are primarily recognized linguists who do not understand the contents of inscriptions or understand it differently in Latin, then Slavonic researchers who understand the inscriptions on the basis of Slavonic languages. The differences are already in dividing into individual words, especially in a match of words obtained in the selected languages of understanding.

The results are reliable because comparative values of transliteration and understanding more than three times exceed the given requirements: 25% of recognized letters and 30% of recognizable words. This allow unambiguous results and successful completion work of transliteration, reading, translation and dictionary. These results clearly demonstrate the ancient settlement in the central part of Italy as the Slovenian linguistic ancestors.

Uvod

Umbrijsko območje zavzema osrednje območje Italje in je enako oddaljeno od Jadranskega in Tirenskega morja. Prikazano je na zemljevidih 1 in 2 [1].

- Mesto Gubbio je na severnem delu, glavno mesto Perugia, kjer je perusinski napis, ki je dobro razumljiv v slovenskem jeziku, pa je nekaj nižje.
- Umbrijci so bili med Etruščani, katerih starejši napisi so praviloma razumljivi v slovenščini in med ilirskimi – starslovenskimi ljudstvi, katerih napisi so prav tako razumljivi v slovenščini.

Prvobitne prebivalce Apeninskega polotoka so med zadnjo ledeno dobo, Apenini ločevali na vzhodni in zahodni del poselitve, saj je bila stalna poledenitev do višine 1200 metrov [2]. Prav na umbrijskem območju pa se Apenini znižajo in najvišja umbrijska gora

Zemljevid 1: Območje Umbrije

Zemljevid 2: Umbrija v sredini Italije

Torre Maggiore je visoka le 1121 m, zato je bil tu kopen prehod tudi med zadnjo ledeno dobo, zlasti po dolinah Tibere in Arne. To lahko pojasnjuje tudi večji vpliv Latinov, ki so imeli po reki Tiberi ugoden dostop do Umbrijskega območja.

Imena

Kollar [3]

Ime Umbrija izhaja iz Umo-ber: um – razum, torej gre za ljudstvo razuma, pa tudi za ljudstvo, ki razum pripisuje božanstvom in jih kot take tudi časti.

Komentar

Umober pa kaže tudi na pisanje in posledično na branje, kar je poudarjeno v Iguvinskih tablicah, kjer sta izpostavljeni besedi um in beri.

Gore

Apenini izhajajo iz Ohenini – ognjeni, kar ima veliko vzporednic tudi pri poimenovanjih v drugih pokrajinah, bodisi, da gre za ognjene gore v katere rade treščijo strele ali za bele gore, ki žare v jutranjem in večernem soncu.

Ocra je gora v Iguvinskih tablicah in izhaja iz premeta Ogra – Ohra – Hora. L. Verbovšek pa ime pojasnjuje s sanskrtskim izazom ocra, ki pomeni sušnat in na tej osnovi ugotavlja ime Hrušica kot Krušica [4].

Komentar

Gora naj bi se nahajala v besedi UKRIPER – UKRI – OHRI – HORI, kar je možno. Poultney besede ne pojasnjuje, verjetno pa jo upošteva enako. Beseda UKRIPEJ pa ima dobro razumljiv pomen ukrepaj, kar močno zmanjšuje verjetnost, da gre za goro. Beseda

se nadaljuje z besedo FISIU, ki jo Poultney razume kot ime, ima pa zopet dobro razumljiv pomen vizija, saj črka F večinoma pomeni črko V.

Reke

Navaja 13 vodnih imen, ki so lahko razložljiva v slovenskih jezikih.

Naselja

Navaja 52 imen mest in vasi, ki so lahko razložljiva v slovenskih jezikih.

Imena

Navaja tudi nekaj osebnih imen, ki so lahko razložljiva v slovenskih jezikih.

Navaja tudi pregled imen božanstev, ki pa niso prepričljiva, saj jim daje tudi stvaren pomen, ki poudarja živinorejo kot: vol, svinje, ovce, turi, vepri, kozli itd.

Krajši umbrijski napisi

Kollar navaja le štiri napise, ki jih tudi prevede. Slike napisov so podane v priloženih listih označenih z rimskimi števili, napisi na teh listih pa z običajnimi števili.

Napis Tudersky XXVII – 2

Kollar

Prečrkovanje	AHALTRUTITISPUNUM. VEPE			
Delitev	AHAL TRU TI TIS PUNUM VEPE	21		
Dobesedni prevod	vol <u>tura di</u> teh <u>kuno upem</u>	6	10	3
Smiselni prevod	Vola tura mocneho socha slibem.	10 / 21 = 47,62 %	3 / 6 = 50,00 %	
Latinski prevod	Volturi ditis fanum voto.			

Komentar

Deleža prepoznanih črk in besed sta precej visoka, vendar prevod ne sledi najbolje izbranim besedam, zato je manj verjeten. Stvarna verjetnost se zato zniža od primerjalne verjetnosti 50 % na 20 %.

Vodopivec	AHAL TRU TI TIS PUNUM VEPE	21		
Dobesedni prevod	<u>jahal tura ti</u> tam <u>poln vere</u>	6	16	5
Smiselni prevod	Ti si tam jahal tura poln vere.	16 / 21 = 76,19 %	5 / 6 = 83,33 %	
Angleški prevod	You there rode bisob full of feith.			

Deleža prepoznanih črk in besed sta zelo visoka, prepoznane besede pa so dobro razumljive v slovenščini, zato se stvarna verjetnost zniža od primerjalne verjetnosti deleža prepoznanih besed od 83,33 % na 75%.

Drugi napis Tudersky XXVII – 3 dvojezični napis

Kollar

DRUTEI / OISIS DRUTEI F. / FRATER EIUS MINIMUS LOCAV / IT ET STATUIT

Kollar latinskega napisa ne obravnava.

Umbrijski

AT. EIKNATI. TRUT / IKNI. KARNI TU / ARTUACH KOISIS. T / RUTIKNOS

Dobesedni prevod Otu Neznatu Truto synu hrani tu pratuach Koičič Trutisyn-s
 Smiselni prevod Otovi Neznamu, Truta synovi, kamen ten udelal Koičič Trutuv syn.
 Latinski prevod Attio Ignatio, Truti filio, lapidem hunc fecit Coisius Truti filius.
 46 10 12 3 12 / 46 = 26,09 % 3 / 10 = 30,00 %

Kollarjev prevod se naslanja na predvidevanja strokovnjakov, zato ima več nepotrebnih imen, kar zmanjšuje verjetnost njegovega razumevanja. V dobesednem prevodu navaja besedo hrani, v prostem pa jo nadomesti z besedo kamen, kar bistveno zmanjša verjetnost prevoda. Stvarna verjetnost razumevanje se zato zniža od primerjalne verjetnosti 30,00 % na 10 %.

Vodopivec

Napis je dvojezičen in je na obeh straneh kamna

A ATEKNATITRUTIKNI/KARNITU.LOKAN.KO-SIS/TRUTIKNOS

B ATEKNATI.TRUT/IKNI.KARNITU/ARTUAŠKOISIS.T/RUTIKNOS.

Napisa na obeh straneh kamna sta v skoraj povsem enakem besedilu, zato bomo upoštevali najverjetnejšo kombinacijo obeh napisov:

ATEKNATI TRUTIKNI KARNITU (LOKAN) (ARTUAŠ) KOISIS TRUTIKNOS

V napisih na obeh straneh sta različni besedi Lokan in Artuaš, ki verjetno pomenita imeni, zato ju v skupnem besedilu pustim kot imena.

ATEK NA TI T RUT IK NIKAR NI TU LOKAN ARTUAŠ KOI SI S TRUTI K NOS

Dobesedni prevod Atek na ti tu grob ak nikar ni tu Lokan Artuaš ki si s trudom
k nam.

49 17 31 13 31 / 49 = 63,27 % 13 / 17 = 76,47%

Smiselni prevod Atek tu ti na grob, oj nikar ni te tu, Lokan in Artuaš dajeva spomenik, saj si se trudil priti k nam.

Angleški prevod *Daddy here on your grave, oh you are not here, Lokan and Artuaš give tombstone, while you make efforts to come to us.*

Primerjalna verjetnost je zelo visoka, prepoznane pa so nekatere dobro razumljive besede, zato se stvarna verjetnost zniža od primerjalne verjetnosti 76,47 % na 65 %.

Komentar

Napis je podan v literaturi *Gaulish Inscriptions* [5], kjer strokovnjaki venetski napis prevajajo kot imena: Ateknati, Drutikni, Koisis in Drutiknos in pojasnjujejo: Ategnatos sin Drutosa ob mlajšem bratu Coisisu.

Prikazani sta obe strani nagrobnika, zato je prečrkovanje nekoliko različno, saj Kollar navaja le približen preris ene strani. Nagrobni napis je podrobno obravnavan in preveden v delu Nekaj galskih napisov [6].

Napis Bastio-Assisky – XXVII – 4

AGER. EMPS. ET / TERMNAS. OHT / C. V. VISTINIE. NER. T. BABR. / MARONA. TEI / VOIS. NER. PROPARTIE / T. V. VOISIENER. / SACRE. STAHV

Kollar navaja dobesedni, prosti in latinski prevod z upoštevanjem 13 imen od 21 besed, kar kaže na mlajši latinski napis, saj se v latinskih napisih pojavlja množica imen, kar kaže na drugačen odnos do stvarnosti in poveličevanje lastnih veličin.

Gre za novejšo latinsko besedilo, zato ga ne upoštevam kot umbijskega in ga ne prevajam.

Napis Falisky – XXVII – 5

Prečrkovanje APOLINI. CLATRAE. / LERPIRIOR. SANTIRPIOR. DVIR. FOR. / FOFVER. VEF. NARATV. VEF. PONI. SIRTIR

Dobesedni prevod Opalinu, KLatre Lech Pirjoš Žahvtvkjoš Dvojar pro hovet dečitjeh Diechech, (s)ljubitich parech vol narjatu, vol ohnem žertich.

Latinski prevod Apollini, Clatrae Lar Pirijs Sancto – hirpius Duumvir pro fovere (prae) dictis Diis, votis paribus tum narratione, tum igne sacrificavi.

Kollar navaja 6 imen, kar kaže na novejši umbrijsko latinski napis ali celo latinski napis, saj je ujemanje z latinščino precejšnje.

Gre za novejšo, pretežno latinsko besedilo, zato ga ne upoštevam kot umbijskega in ga ne prevajam.

Izidi razumevanja so podani v tabelah 1 in 2.

Tabela 1: Primerjalne vrednosti prečrkovanj in razumevanj

Primerjalna verjetnost	Kollar		Vodopivec	
	Prepoznane črke	Prepoznane besede	Prepoznane črke	Prepoznane besede
Napis 1	10 / 21 = 47,62 %	3 / 6 = 50,00 %	16 / 21 = 76,19 %	5 / 6 = 83,33 %
Napis 2	12 / 46 = 26,09 %	3 / 10 = 30,00 %	31 / 49 = 63,27 %	13 / 17 = 76,47 %

Tabela 2: Stvarne vrednosti razumevanj

Stvarna verjetnost razumevanja	Kollar			Vodopivec		
	Primerjalna verjetnost	Znižanje	Stvarna verjetnost	Primerjalna verjetnost	Znižanje	Stvarna verjetnost
Napis 1	50,00 %	30 %	20 %	83,33 %	8,33 %	75 %
Napis 2	30,00 %	20 %	10 %	76,47 %	11,47 %	65 %

- Stvarne verjetnosti razumevanja so zelo visoke in potrjujejo slovenščino kot jezik razumevanja predantičnih umbrijskih napisov.

PERUSINSKI NAPIS

Perugia je naselje Umbrijcev in se prvič pojavi v pisni zgodovini kot Perugia, eno od dvanajstih zveznih etruščanskih mest. Prvič je omenjena v zapisih Q. Fabius Pictor-ja, ki jih uporablja Livy, za opis odprave Fabius Maximus Rullianus-a proti etruščanski zvezi v letu 310 ali 309 pr. Kr.

Cippus Perusinus je kamnita tabla odkrita na hribu San Marco, v bližini [Perugie](#) v Italiji leta 1822. Tabla ima 46 vrstic odlično vklesanega [etruščanskega](#) besedila in je eno najdaljših etruščanskih besedil.

Domneva se, da je besedilo pravna pogodba med etruščanskima družinama Velthina in Afuna glede izmenjave ali uporabe premoženja in zemljišča, na katerem je bila grobnica, ki je pripadala plemenitemu Velthinasu.

Datum napisa se ocenjuje na 3. ali 2. stoletje pr. Kr. Kamen z napisom se hrani v Narodnem Arheološkem muzeju v mestu Perugia [7].

Napis je podrobno obravnavan v delu Primerjave obravnav napisa Perugia, kjer so primerjani albanski, češka in slovenska prevoda [8].

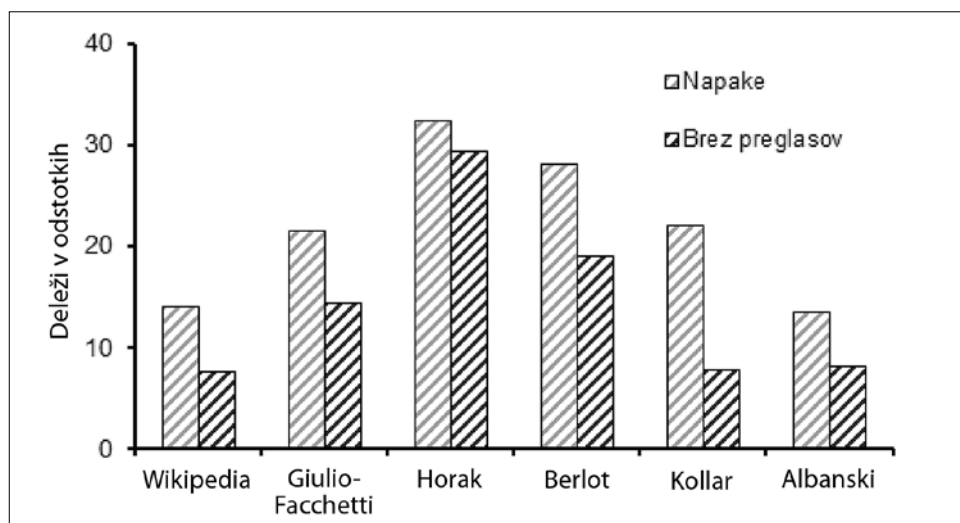
Napis obsega 658 črk in 193 besed in je najbolj razumljiv v slovenščini, kar potrjuje razširjenost venetskega jezika tudi na tem območju.

Izidi primerjave prečrkovanj so podani v tabeli 3 in grafu 1.

Tabela 3: Primerjava prečrkovanj z deleži v odstotkih

Prečrkovanja	Napake	Brez preglasov
Wikipedija	14,00	7,61
Giulio-Facchetti	21,57	14,46
Horak	32,50	29,36
Berlot	28,12	19,00
Kollar	22,04	7,90
Albanski	13,55	8,22

Graf 1: Prikaz primerjave prečrkovanj z deleži v odstotkih

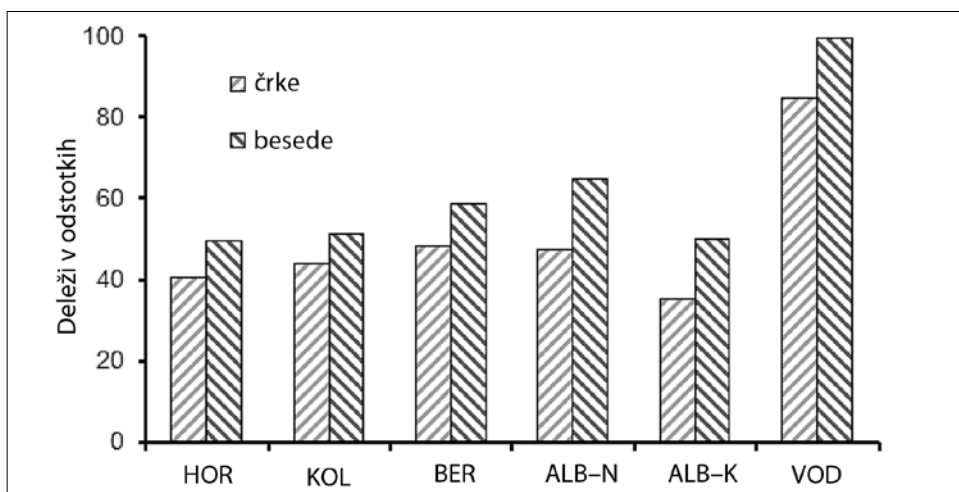
- Neustrezna so prečrkovanja Giulio-Facchetija, Horaka in Berlota, ki močno presegajo mejo še zadovoljivega prečrkovanja.

Izidi primerjave razumevanj so podani v tabeli 4 in grafu 2.

Tabela 4: Primerjava deležev prepoznanih črk in besed v odstotkih

Primerjava razumevanj	Črke	Besede
HOR	40,42	49,34
KOL	43,66	51,15
BER	48,18	58,43
ALB-N	47,49	64,67
ALB-K	35,31	49,72
VOD	84,65	99,48

Graf 2: Primerjava deležev prepoznanih črk in besed v odstotkih

- Zanimiva je razlika pri albanskem narečnem in knjižnem jeziku in tudi slovenski prevod bi le z upoštevanjem knjižnega jezika dobil nižje primerjalne vrednosti.

Podrobna primerjava primerjalnih in stvarnih verjetnosti razumevanja je podana v delu jezikoslovje v knjigi Slovenci praprebivalci Evrope [9].

IGUVINSKE TABLICE

IgUVinske tablice sestavlja zaporedje 7 bronastih tablic, odkritih v naselju IgUVium sedaj Gubbio, v Italiji v letu 1444. Prve tablice so verjetno napisane v 3. stoletju pr. Kr., v izvorni umbrijski pisavi podobni etruščanski, zadnje pa v 1. stoletju pr. Kr. v latinici.

Ime Tesenocir naj bi pomenil sedanje naselje, ki je okoli 18 km jugozahodno od mesta Gubbio. Ime Treblanir pa naj bi pomenilo pokrajino na sabinskem območju, ki je na jugovzhodni strani mesta Gubbio.

Tablice vsebujejo verske napise, kot dejanja in obredov Atiedian bratov, skupine 12 duhovnikov Jupitra s pomembnimi funkcijami v občini IgUVium. Pisane so v umbrijskem

jeziku sorodnemu latinščini. So daleč najdaljši in najpomembnejši dokument v umbrijski družini jezikov. Celotno besedilo, skupaj s prevodom v latinščini, je objavil v Londonu leta 1863 Francis Newman, leta 1931 pa Albrecht von Blumenthal.

Pomembnost teh dokumentov je poudarjena z velikim številom znanstvenikov, ki so od njihovega odkritja, svoja prizadevanja osredotočili na branje in razvozlanje tablic. Njihova vrednost je tudi v dejstvu, da so dokument starodavnih religij Evrope in Sredozemlja, ki se je v popolnosti ohranil. Zgodovinski jezikoslovec Giacomo Devoto je bil mnenja, da je treba iti globoko v Azijo, da bi našli karkoli enake vrednosti.

Čeprav je po splošnem pomenu razumevanje tablic jasno, je še veliko stvari, ki zamegljujejo vsebino in zahtevajo vprašanja in odgovore. Glavna težava pri razumevanju pomena besedila je nezadostno poznavanje umbrijskega besednjaka.

Tablice I do V predstavijo vsebino na kratek stvaren način. Tablici VI in VII ponovita vsebino veliko bolj podrobno z očitnim literarnim pridihom. Vsebina tablic je podana kot jih določajo Newman, Aufrecht in Kirchhoff in je podobna tisti, ki jo je pred kratkim navedla A. Maggiani. [10]

Prečrkovanje

Obravnavana so prečrkovanja Poultneya [11], Kollarja [3] in Horaka [12]. Vsa prečrkovanja so zelo dobra, saj so črke praviloma lepo izpisane, zato vsa prečrkovanja izpolnjujejo merilo, manj kot 10 odstotkov napačnih prečrkovanj. Izidi so prikazani v tabeli 5 po avtorjih in tablicah.

Tabela 5: Nepravilna prečrkovanja po avtorjih in tablicah

Avtor	T-I	T- II	T- III	T- IV	T- V	T- VI	T-VII	Vse	Delež
Poultney	5	6	1	0	0	3	1	16	16 / 24992 = 0,64 %
Kollar	26	27	5	3	3	23	17	104	104 / 24992 = 4,16 %
Horak					93				93 / 999 = 9,31 %
Črke	3118	3080	1076	1084	1483	10402	4679	24992	

- Kollar ne podaja prečrkovanja, temveč že delitev na besede in upošteva nekatere preglase, brez preglasov pa bi imel podoben izid kot Poultney.
- Horak obdeluje samo prvi del tablice V, nekatere črke bere po svoje in upošteva možne preglase v češkem jeziku, zato njegovo prečrkovanje ne ustreza in šele brez preglasov pade pod mejo 10 %.
- Avtor je upošteval dosedanja najustreznejša prečrkovanja.

Preglasi

Pri razumevanju posameznih besed izrazito izstopa prečrkovanje črke F, ki se v veliki večini izraža kot glas V in sicer v vseh tablicah od I do V:

160 krat na začetku, 72 krat v sredini in 43 krat na koncu.

Velikokrat se izraža tudi kot glas črke B:

23 krat na začetku, 12 krat v sredini in 7 krat na koncu.

Sovpada pa tudi z novjšimi slovenskimi besedami, ki že vsebujejo črko F: 2 krat na začetku, 8 krat v sredini in 2 krat na koncu.

Mestoma pa izraža tudi glasove drugih črk največkrat kot P - 9 krat, T - 3krat, D - 2krat in J - 1 krat, kar pa predstavlja normalen obseg preglasov.

Preglasi F v V, F v B in mesta, kjer črka F ostane so že upoštevani pri razumevanju.

Primerjava uporabe črk

Primerjava uprabe črk je izvedena tudi na primeru iz doktorske disertacije Primoža Jakopina: *Zgornja meja entropije pri leposlovnih besedilih v slovenskem jeziku*. Upoštevana so besedila 60 del, 40 avtorjev – vzorec S1 in vsa besedila Cirila Kosmača, 52 del – vzorec S2, v skupnem številu znakov 19,281.418, kot so podani v tabeli 28 v poglavju 5.1 Znaki. Iz tabele kjer so navedeni posamezni znaki, so sešteti vsi znaki za črke in je tako dobljeno število 14,264.113, kar je 1449 krat večji vzorec od umbrijskega vzorca prebranih napisov s 9841 črkami. Razlika med naborom vseh znakov in naborom vseh črk v velikosti 5,017.305 znakov je velika in obsega 3,462.851 presledkov, ter drugih ločil, števil, oklepajev in drugih znakov [13].

Primerjava uporabe črk med slovenskimi in latinskimi besedili ter med umbrijskimi, venetskimi, retijskimi in mesapskimi napisi je podana v grafu 3 in v tabeli 6, kjer so podana števila vseh prebranih in dodanih črk in njihovih deležev po posameznih stolpcih in sicer:

SLO	vse črke navedenih slovenskih besedil	14,264.113 črk	[13]
LAT	vse črke navedenih latinskih besedil	1,027.885 črk	[14]
UMB	vse črke iguvinskih tablic pisane v umbrijski pisavi	9.841 črk	[20]
VEN	vse črke venetskih napisov brez pon. in obj. delov	7.879 črk	[15]
RET	vse črke navedenih retijskih napisov	2.301 črk	[16]
FRI	vse črke navedenih starofrigijskih napisov	2.438 črk	[17]
MES	vse črke navedenih mesapskih napisov	6. 507 črk	[18]

Upoštevane so le črke predantični napisov, zato so pri slovenskih besedilih prenesene črke: F v V, Č v C, J v I in Ž v Z; X, Y in W pa so izpuščene, upoštevana je tudi izgovorjava končnega L kot U; pri latinskih besedilih pa so prenesene črke : F v V, Q v K in X v K in S.

Pri umbrijskih napisih so upoštevani glasovi navedeni pri prečrkovanju.

- Pri umbrijskih samoglasnikih se izravnavajo A, O in U ter E in I.
- Pri umbrijskih soglasnikih pa izstopajo P, R in V, kar bo bolje prikazano pri primerjavi deležev posameznih skupin črk.
- Glede na slovenščino so razlike občutne, zlasti pri samoglasnikih, glede na latinščino pa so razlike manjše.

Graf 3: Primerjava uporabe črk v slovenskih, latinskih, umbrijskih, venetskih, retijskih starofrigijskih in mesapskih besedilih

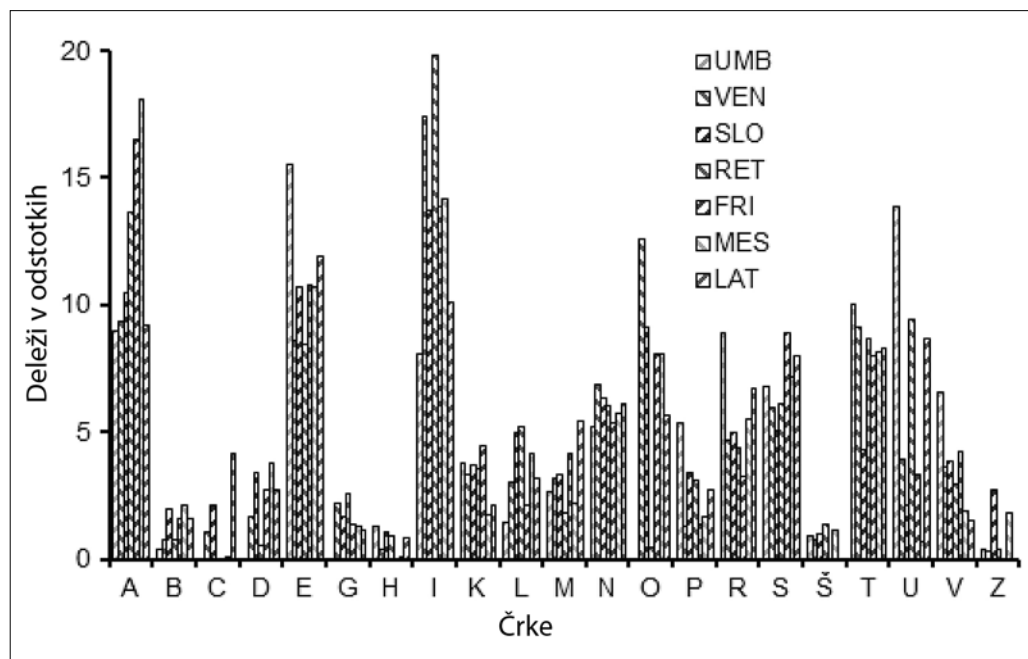

Tabela 6: Števila in deleži črk v slovenskih, umbrijskih, venetskih, retijskih, starofrigijskih, mesapskih in latinskih besedilih

Črke	Števila posameznih črk							Deleži v odstotkih						
	UMB	VEN	SLO	RET	FRI	MES	LAT	UMB	VEN	SLO	RET	FRI	MES	LAT
A	838	738	1493812	313	402	1177	94413	8,95	9,37	10,47	13,6	16,49	18,09	9,19
B	35	62	276435	18	39	136	15995	0,37	0,79	1,94	0,78	1,60	2,09	1,56
C	0	86	305818	0	0	1	42410	0,00	1,09	2,14	0	0	0,02	4,13
D	0	131	483353	12	67	244	28209	0,00	1,66	3,39	0,52	2,75	3,75	2,74
E	1455	677	1529542	194	263	695	122232	15,54	8,59	10,72	8,43	10,79	10,68	11,89
G	0	175	233506	59	34	86	11908	0,00	2,22	1,64	2,56	1,39	1,32	1,16
H	120	31	149351	21	0	2	8589	1,28	0,39	1,05	0,91	0	0,03	0,84
I	757	1370	1955896	456	338	921	103853	8,09	17,39	13,71	19,82	13,86	14,15	10,1
K	351	260	528202	82	109	114	21394	3,75	3,30	3,70	3,56	4,47	1,75	2,08
L	137	240	712366	120	51	271	32597	1,46	3,05	4,99	5,22	2,09	4,16	3,17
M	249	248	471258	42	101	143	55881	2,66	3,15	3,30	1,83	4,14	2,20	5,44

Črke	Števila posameznih črk							Deleži v odstotkih						
	UMB	VEN	SLO	RET	FRI	MES	LAT	UMB	VEN	SLO	RET	FRI	MES	LAT
N	485	542	902311	139	131	375	63007	5,18	6,88	6,33	6,04	5,37	5,76	6,13
O	0	991	1296149	11	196	525	58076	0,00	12,58	9,09	0,48	8,04	8,07	5,65
P	498	100	481082	71	33	108	28121	5,32	1,27	3,37	3,09	1,35	1,66	2,74
R	832	366	714326	100	79	359	69091	8,89	4,65	5,01	4,35	3,24	5,52	6,72
S	632	469	720550	140	217	465	82429	6,75	5,95	5,05	6,08	8,9	7,15	8,02
Š	83	59	142079	31	0	72	0	0,89	0,75	1,00	1,35	0	1,11	0
T	939	719	617265	199	194	528	85192	10,03	9,13	4,33	8,65	7,96	8,11	8,29
U	1300	308	306424	216	81	43	88823	13,89	3,91	2,15	9,39	3,32	0,66	8,64
V	613	284	552382	68	103	125	15620	6,55	3,60	3,87	2,96	4,22	1,92	1,52
Z	37	23	392006	9	0	117	45	0,40	0,29	2,75	0,39	0	1,80	0
Vse	9361	7879	14264113	2301	2438	6507	1027885	100	100	100	100	100	100	100

- Ostali predantični jeziki nimajo črke F in tudi v umbrijskem primeru se črka F večinsko bere kot V, zato je v številu 300 prenesena h črki V.
Primerjava po črkovnih skupinah je podana v tabelah 7 do 10.

Tabela 7: Primerjava deležev samoglasnikov

Primerjava jezikov	UMB	VEN	SLO	LAT	MES
Deleži samoglasnikov: a, e, i, o in u	46,47	51,84	46,15	45,47	51,65

Primerjava samoglasnikov kaže bistveno ujemanje s slovenščino, nekoliko manjšo z latinščino in najslabše ujemanje z venetščino in mesapščino.

Tabela 8: Primerjava deležev zvočnikov

Primerjava jezikov	UMB	VEN	SLO	LAT	MES
Deleži zvočnikov: m, n, l, r in v	24,74	21,32	23,50	22,98	19,57

Primerjava zvočnikov kaže največje ujemanje s slovenščino, nekoliko manjšo z latinščino, slabše ujemanje z venetščino in najslabše ujemanje z mesapščino, venetščino, manjše z latinščino in najmanjše ujemanje.

Tabela 9: Primerjava deležev zvenceh soglasnikov

Primerjava jezikov	UMB	VEN	SLO	LAT	MES
Deleži zvenceh soglasnikov: b, d, g, z in ž	0,77	4,96	9,71	5,46	8,96

Primerjava zvenceh soglasnikov kaže izrazito odstopanje; najboljše ujemanje z venetščino, nekoliko manjšo z latinščino, slabše z mesapščino in najslabše ujemanje s slovenščino.

Tabela 10: Primerjava deležev nezvenečih soglasnikov

Primerjava jezikov	UMB	VEN	SLO	LAT	MES
Deleži nezvenečih soglas.: p, t, s, š, č, k, h in c	28,02	21,88	20,64	26,09	19,82

Primerjava nezvenečih soglasnikov kaže bistveno ujemanje z latinščino, precej slabše z venetščino, še slabše s slovenščino in najslabše ujemanje z mesapščino.

Najpomembnejša je primerjava s samoglasniki, ki imajo tudi daleč največji delež med značilnimi skupinami črk oziroma glasov, vendar se kažejo značilne razlike pri zvenečih in nezvenečih soglasnikih.

Točnejša primerjava je razvidna iz utežih deležev, kjer se razlika do opazovanega jezika pomnoži z njegovim deležem. Deleži in utežne razlike so prikazane v tabeli 11.

Tabela 11: Utežni izračun primerljivega ujemanja

Uteženje	UMB	VEN	SLO	LAT	MES	VEN	SLO	LAT	MES
Samoglasniki	46,47	51,84	46,15	45,47	51,65	249,54	14,87	240,72	240,72
Zvočniki	24,74	21,32	23,5	22,98	19,57	84,61	30,68	43,54	127,91
Zveneči soglasniki.	0,77	4,96	9,71	5,46	8,96	3,23	6,88	3,61	6,31
Nezveneči soglasniki	28,02	21,88	20,64	26,09	19,82	172,04	206,79	54,08	229,76
Skupaj	100	100	100	100	100	509,42	259,22	341,95	604,69

- Daleč najboljše ujemanje umbrijščine je s slovenščino, nekoliko slabše z latinščino, slabše z venetščino in najslabše s mesapščino.

Razumevanje

Iguvinske talice je obravnavalo in poskušalo razumeti mnogo bolj ali manj usposobljenih raziskovalcev. Za primerjavo razumevanja je izbrano delo J. W. Poulteya [11], ki predstavlja dosedanje razumevanje jezikoslovcev, ki svoje videnje pojasnjujejo v latinščini ter J. Kollarja, ki pojasnjuje razumevanje v slovenskih jezikih [3] in A. Horaka, ki obravnava le prvi del tablice V in jo pojasnjuje v češčini [12].

Osnove razumevanja

Obravnavanje predpostavljeno nerazumljivega besedila poteka postopno tako, da se po posameznih značilnostih določi prepoznane skupine črk: 1, 2, 3, 4, 5 in več črk, ki omogočajo določitev ustreznega pomena. Znane besede, ki predstavljajo samostalnike, glagole, pridevnike, imena, zaimke, vzklike in druge besedne oblike, omogočajo začetno delitev zveznega besedila, ki se z dopolnjevanjem znanja in izkušenj iz drugih napisov stalno dopolnjuje. Tako postajajo zvezna besedila čedalje bolj smotrno razdeljena na posamezne besede, njihovi prevodi pa čedalje bolj razumljivi in zanesljivi. Zanesljivost dobljenih besed je glede na njihove značilnosti podana v tabeli 12.

Tabela 12: Skupine večkrat ponavljajočih se črk, ki predstavljajo besede

Besede	Razumljivost	Številčnost	Ocena
daljše besede	razumljive	številne	odlično
	razumljive	manj številne	prav dobro
krajše besede	razumljive	številne	prav dobro
	razumljive	manj številne	dobro
	slabše razumljive		zadostno
	nerazumljive		nezadostno

Iguvinske tablice predstavljajo izjemo dolgo besedilo, zato je bilo treba postopek razumevanja posameznih besed večkrat ponoviti in to glede na trenutno razumevanje podano v slovarju iguvinskih besed [19], ki je nastajal sproti s prevajanjem.

Upoštevati je bilo treba tudi različne značilne preglaste in premete, kot najobičajnejši jezikovni spremembi, ugotovljeni tudi pri razbiranju drugih, predvsem napisa iz Perugie ter drugih etruščanskih in srednjeitaljskih napisov.

Smer branja

Smer branja je praviloma podana s smerjo črk in je pri prvih petih tablicah, ki so pisane v umbrijski pisavi, razen pri kasnejšem dodatku, pisane od desne proti levi, novejši zapisi pa so pisani v latinici od leve proti desni.

Delitev zveznega besedila

Delitev zveznega besedila je prikazana po posameznih avtorjih in po tablicah, s številom besed v tabeli 13 in s povprečno dolžino besed v tabeli 14.

Tabela 13: Število besed po avtorjih in tablicah

Avtor	T-I	T- II	T- III	T- IV	T- V	T- VI	T-VII	Vse tablice
Poultney	552	545	178	166	275	1827	770	4313
Kollar	563	551	179	168	274	1848	771	4354
Horak					248			248
Vodopivec	707	683	241	231	344			2206

Tabela 14: Povprečne dolžine besed po avtorjih in tablicah

Avtor	T-I	T- II	T- III	T- IV	T- V	T- VI	T-VII	Dolžina za vse tablice
Poultney	5,65	5,65	6,04	6,53	5,39	5,69	6,08	24992 / 4313 = 5,79 črke
Kollar	5,54	5,59	6,01	6,45	5,41	5,60	6,07	24992 / 4354 = 5,74 črke
Horak					4,03			999 / 248 = 4,03 črke
Vodopivec	4,41	4,51	4,46	4,69	4,31			9841 / 2206 = 4,46 črke

- Poultney in Kollar imata podobno dolžino besed, kar je za Poultneya razumljivo, saj ima latinščina daljše besede 5,84 črk [14], za Kollarja pa manj razumljivo, saj ima povprečje precej večje kot pa je za slovenske leposlovne besede, ki je 4,55 črke [13].
- Horak ima še krajše besede, kar je sicer možno je pa zaradi mnogih besednih podaljšanj manj verjetno.
- Vodopivec se najbolj približa povprečju slovenskih leposlovnih besed, kar je glede na izravnavo okrajšav in podaljšanj najbolj verjetno.
- Glede na to, da sta zadnji tablici le pesniško razširjena vsebina prejšnjih tablic, obravnavanje zadnjih tablic ne prinaša nič novega k razumevanju v slovenščini, zato njuni vsebini ne obravnavam.
- Zanimiva bi bila primerjava jezikovnih sprememb med prvimi petimi in zadnjimi dvema tablicama, saj se predvideva več latinskih značilnosti, ki pa iz razumevanj Poultneya in Kollarja niso razvidne, saj primerjalne verjetnosti prepoznanih črk in prepoznanih besed kažejo podobne vrednosti.
- To je naloga za jezikoslovce, ki se je še niso lotili, bi jim pa dala vpogled v spremembo umbrijščine v treh stoletjih.

Analize prevodov

V Katalogu tablic [20] so prikazane delitve zveznega besedila na besede, prevodi v slovenščino in angleščino ter primerjalne verjetnosti prečrkovanj in prevodov.

Podana so prečrkovanja in prevodi Poultneya, Kollarja in Horaka z deleži prepoznanih črk in deleži prepoznanih besed ter primerjalne verjetnosti prečrkovanj in prevodov.

Kollar izvaja mnoga imena razvidna iz njegovega razumevanja, vendar niso prepričljiva, saj se jih da razumeti tudi stvarno, kar je razvidno iz mojega prevoda. Podobno velja za Poultneya, ki se pri razumevanju naslanja na predhodne poskuse. Oba spletata zgodbo, ki je možna, zaradi mnogih imen in slabše jezikovne podlage pa je manj verjetna.

Pogostejše besede

Za ocenjevanje ustreznosti prevodov so pomembne pogostejše besede, ki imajo zaradi pogostosti večjo verjetnost in s tem povečujejo verjetnost ustrezne delitve zveznih napisov in njihovih prevodov. Značilne in vsaj dve-črkovne besede so prikazane v tabeli 15. Pri vsaki skupini zapisanih besed, ki se nizajo v začetnem stolpcu, je v vrstici za prevodom po vrstnem redu za vsako besedo podano tudi njihovo število v slovarju iguvinskih besed, na koncu pa še njihovo skupno število.

Navedene besede omogočajo ustrezno delitev zveznega besedila in njegovo razumevanje. Delitev zveznega besedila je sicer razvidna, vendar je pogosto možna v različicah, zato je navedeni spisek v pomoč predvsem pri ugotavljanju zanesljivosti posamezne delitve. V spisku niso upoštevane posamezne črke, ki jih je v iguvinskih tablicah manj in se pri njih pogosto izraža večpomenskost.

Tabela 15: Pogoste in vsaj dvečrkovne iguvinske besede [19-20]

Zapisane besede	Prevodi	Posamezna števila besed	Vse
af, afi, avef, aves, avi, avie, avif, avis, eaf	javi	2, 2, 1, 1, 1, 1, 4, 1, 1	14
ahes, ahti, ahtre, ahtu, aruvia, arva, arveitu, arvu, arvia, arvietu, arvis, arviu, farer, fasiu	ahti, varuj	3, 4, 4, 3, 1, 1, 4, 2, 7, 1, 2, 10, 2, 1	45
ai, aia, spafu, spi, spina, spinia, spiniama	spi	2, 1, 1, 1, 1, 1, 1	8
aitu, astintu, ates, ati, atru, atu, atutu, tatu, vatuva, vatuvu	atu,	1, 2, 1, 19, 1, 3, 1, 5, 5, 1	39
akre, karne, karu	kara	3, 3, 3	9
amparihmu, amparitu, ampe, ampentu, amperia, ampetu, amprefu, amprehtu	ajmer, vedro	2, 1, 1, 1, 1, 4, 1, 1	12
an, ant, in, inu, ter,	in, ter	7, 2, 18, 1, 2	30
antentu, anter, atentu, isunt, nt, utur	noter	8, 1, 1, 4, 1, 1	16
ap, ape, api, bu	abi, bi	2, 9, 3, 1	15
aper, arepe, areper, arepes, aripes, sahta, sper, vapere	operi	2, 3, 2, 3, 1, 1, 2, 1	15
ar, are, ari, raia, ri, riate, rie, rier, riu, riur,	raj	23, 2, 1, 1, 1, 4, 7, 2, 7, 2	50
arpes, pesar, pisi	pisar	1, 1, 2	4
asiane, asiaru, seva, sevakne, sevaknef, sevakni, savaknis, seve, sevum, siaru, sif, siu, zeri, zeriates, zvri	obsijane	1, 1, 1, 10, 1, 5, 3, 3, 1, 1, 1, 1, 1, 1	32
acnu, numen, numer	namera	4, 2, 3	9
ei, ie	je	8, 21	29
erek, erere, ererek	prerek	7, 1, 1	9
erešl, erešla, erešle, erešlu	prešel	1, 1, 2, 2	6
eru, eruk, eruku	enak	4, 1, 1	6
est, este, estu, esu, si, sis, su, sub	ste, so	3, 1, 3, 4, 6, 2, 5, 1	25
esum, esumek, esune, esunu, esunume, suna, sune, sunesku, sunu	sin	1, 1, 1, 7, 1, 1, 1, 1, 5,	19
et, ta, tetu, tuta, tute, tutu	te	13, 9, 2, 18, 1, 2	45
cla, etu, etuta, etutu, kla, kle, kles, klu, ktu, kve, ntu, titu, tiu, tlatie, tu	tu	2, 6, 1, 6, 9, 3, 4, 7, 1, 3, 1, 1, 3, 1, 64	112
asnata, asnate, asnates, asnatu, eu, feia, feiu, feitu, feta, fete, fetu, mefa, mefe, snata, snate, snates, snatu, um, uma, umek, umen, umk, umne, ve, vea, vei, vem, vepe, vetu, via, viis, znanie	ne znajo, znajo, vedo, umejo	1, 1, 1, 1, 3, 2, 1, 20, 2, 1, 47, 3, 1, 1, 1, 1, 1, 2, 18, 2, 1, 1, 1, 1, 2, 4, 1, 1, 3, 1, 1, 1	128
erie, fer, feraklu, verehtru, ferest, ferime, ferine, fertu, fertur, ferture, ferum, furent, furfat, uerni, uerniur, ver, veres, verniie, verufe	vera, vernik	1, 6, 2, 2, 1, 2, 6, 9, 4, 3, 1, 1, 1, 1, 1, 4, 3, 2, 1	51

Zapisane besede	Prevodi	Posamezna števila besed	Vse
fisiu	vizija	9	9
frateer, frater, fratreks, fratriu fratrum, fratrus	brat	1, 5, 2, 10, 1, 4	23
fust, pus, pust, puste, puster, pusti, pustin	pusti	8, 5, 1, 1, 1, 4, 2	22
babia, fafiat, habas, habi, habe, habia, hapi	vabi	1, 1, 1, 1, 9, 2, 2	17
akerunia, akerunie, benus, berus, berva, hare, heri, heries, herifi, heriiei, heris, herte, herter, herti, perak, perakne, perakneu, peri, perum, perume	beri, bereš	1, 1, 1, 2, 2, 1, 6, 2, 1, 1, 3, 3, 2, 4, 1, 6, 1, 2, 2, 2	44
iar, iiuvi, iuve, iuves, iuvi, iuvie, iuviu,	jar, mlad	2, 2, 7, 1, 3, 7, 1	23
ka	kot	13	13
hu, ke, ku	ko	1, 1, 17	19
kabru, kapres, kapru, krapuvi	krapi	1, 1, 1, 3	6
huntak, hunte, huntia	goniti	2, 3, 2	7
kuratu, kureiate, kurent, kuretie, kuršla, pepurkurent, scurent	kuriti	3, 2, 2, 1, 1, 1, 2	12
kumaltu, kumate, kumates, kumats	komad	3, 3, 2, 1	9
marite, marti, martier, marties, urtes	mrtev	2, 2, 2, 2, 1	9
meritu, mers, mersus, mersuva	mertiti	2, 2, 1, 2,	7
man, mani, manuve, me, mem, men, menes, mne, mner, mnesku, mune, munes	meni	3, 1, 1, 1, 3, 3, 1, 1, 2, 1, 10, 3,	30
naratu, naru	narodu	6, 1,	7
pater, patre	pater	1, 5,	6
apentu, peia, peieriate, peiu, pel, persnmhniu, persnimu, persnihmu, persuntre, persuntru, persuntra, persutru, pesni, pesnimu, pestu, pesuntres, pesuntru, pesuntrum, pesutru, prepesnimu, zpesnimu	peti, pesniti	1, 1, 2, 1, 5, 1, 4, 14, 1, 2, 1, 1, 1, 21, 1, 1, 1, 1, 1, 1	63
per, pera pere,	pri	24, 1, 3	28
prae, peraem, peraiia	preraja	2, 2, 2	6
pir, pire, piri, pirus	pir	12, 5, 1, 2	20
preve, prever, preveres	preveri	2, 2, 3	7
prinuvatu, prinuvatus	prenoviti	3, 3	6
puprike, puprikes, pupriše, puprišez, pupšez	poprime	3, 3, 1, 1, 1	9
pue, pune, puni	polni	11, 21, 23,	55
pura, puratu, pure, puri, purka	svinja	1, 5, 9, 2, 1	18

Zapisane besede	Prevodi	Posamezna števila besed	Vse
purti, purtiiu, purtiius, purtin, purtitiuus, purtitu, purtu, purtuvitu	priti	3, 1, 3, 1, 1, 5, 1, 10	25
res, ries, rus	res	2, 2, 12	14
sakra, sakre, sakref, sakreu	skril	2, 8, 2, 1	13
asa, aves, sve, svi, ves	vsi, ves	3, 1, 4, 3, 24,	35
struhšla, struhšlas, strušla, struvu, struvuf	štrukel	3, 2, 1, 2, 2	10
subra, supa, supes, supu	juha	1, 6, 1, 1	9
suru, suruf, suru	zora	2, 1, 2	5
šefi, šerfe, šerfie	šef	1, 3, 2	6
šeta, šetes, šetus	šetaš	4, 1, 1	6
ta, tuta, tute, tutu	ta	9, 18, 1, 2	20
terte, terti, tertia, tertie, tertu, tre, tref, tretie, tri, trif, triia, triiu, tris	tretji	1, 1, 1, 2, 3, 2, 6, 2, 1, 1, 1, 5, 2	28
tišel, tišit, tišlu	tiščati	2, 2, 3	7
tur, tures, turse, turu, turuf, turup, vuf, vufru	tur	4, 1, 1, 1, 1, 1, 1, 3	13
ukre, ukripe, ukriper	ukrepaj	1, 1, 8	10
upe, upetu	up	1, 6	7
usten, ustentu, ustetu, ustite	vstanite	1, 12, 6, 2	21
uve, uvef, uvem	uvel	1, 1, 5	7
šesna, vestikatu, vestiša, vestišam, vestiše, vestišia, vistiša	vesta	4, 4, 2, 1, 1, 3, 1	16
vinu	vino	11	11
vuke, vuku, vukukum, vukumen	vnuk	2, 1, 2, 1	6

- V iguvinjskih tablicah so najpogostejše besede: TU - tu 64 krat, FETU - vedi 47 krat, VES - ves 24 krat, PER - pri 24 krat, AR - raj 23 krat, PUNI - polni 23 krat, PUNE - polni 21 krat, PESNIMU - pesnimo 21 krat, IE - je 21 krat, FEITU - vedi 20 krat in ATI - ati 19 krat.
- Značilne številnejše skupine besed z njihovim številom in z najštevilnejšo besedo pa so: vedenje 128 krat – FETU – 47 krat, tu 112 krat – TU 64 krat, pesnimo 63 krat – PE-SNIMU 21 krat, polni 55 krat – PUNI 23 krat, veruj ali vernik 51 krat – FERTU 9 krat, raj 50 krat – AR 23 krat, ta 45 krat – TUTA 18 krat, varuj 45 krat – ARVIU 10 krat, beri 44 krat – HERI 6 krat, ata 39 krat – ATI 19 krat, ves 35 krat – VES 24 krat, sevane 32 krat – SEVAKNE 10 krat, meni 30 krat – MUNE 10 krat, in 30 krat – IN 18 krat, je 29 krat – IE 21 krat, tretji 28 krat – TREF 6 krat, pri 28 krat – PER 24 krat, priti 25 krat – PURTUVITU 10 krat, si 25 krat – SI 6 krat, jar ali mlad 23 – IUVE 7 krat, brat 23 krat – FRATRU 10 krat, pusti 22 krat – FUST 8 krat, vstanite 21 krat – USTENTU 12 krat, sinu 19 krat – ESUNU 7 krat.

- V venetskih napisih pa so najpogostejše besede: IOI – 71 krat, TI – 49 krat, VI – 44 krat, IAI 40 krat, KOS – 35 krat, VAN – 30 krat in OS 26 krat.
- V retijskih napisih so najpogostejše besede: pa TI – 33 krat, TU – 22 krat in SI – 13 krat, II – 13 krat, NA – 11 krat, GA – 10 krat in LE – 9 krat.
- V starofrigijskih napisih so najpogostejše besede: OS – 31 krat, TI – 19 krat, SI – 15 krat, ATA – 15 krat, TA – 15 krat, TE – 15 krat in NA – 13 krat.
- Razlike med iguvinskimi besedami in besedami drugih predantičnih napisov so očitne in so pogojene z vsebino iguvinskih tablic.

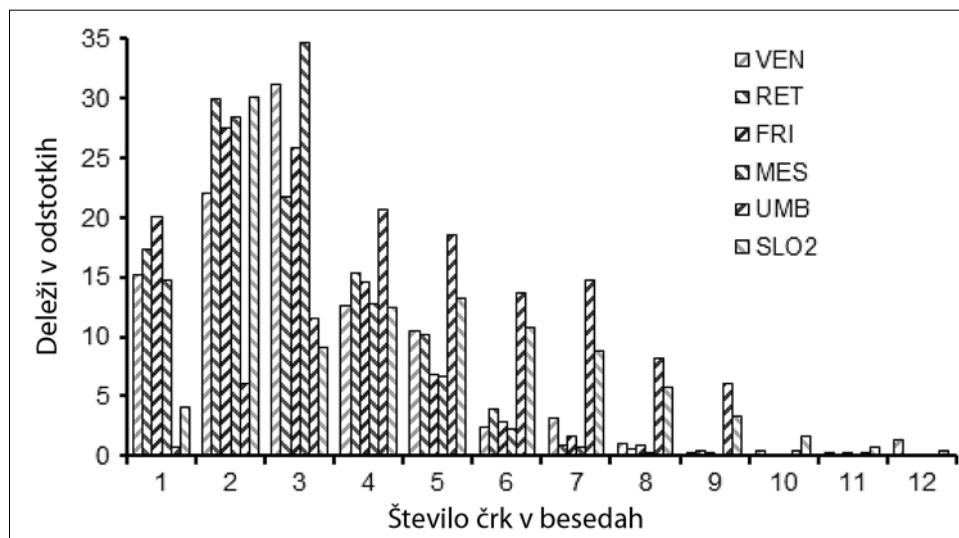
Iguvinske tablice predstavljajo enovito besedilo, zato običajna primerjava po posameznih skupinah besed različnih pomenov ne bi dala prave slike, saj besedilo zajema skoraj vse življenske poglede, ki so vsi povezani v celoto, ki tuzemsko življenje povezujejo z onostranstvom in uči pravilnega delovanja.

- Na prvem mestu so besede vedenja in znanja, kar kaže na izobraževalni pomen besedila, danes bi temu rekli poučna pridiga.
- Na drugem mestu so besede, ki poudarjajo tukajšnjost, to se pravi stvaren odnos do življenja in dolžnosti.
- Na tretjem mestu so besede pesnenja to je poveličevanja, ki od stvarnosti življenskih dolžnosti že kažejo na onostranstvo.
- Na četrtem mestu so besede polnenja, ki se največkrat nanašajo na stvarne dobrine, ki pa so že povezane z večpomenskim slavljenjem.
- Na petem mestu so besede verovanja, ki so predpogoj za pričakovanje onostranstva in vernika vodijo k dobremu.
- Na šestem mestu so besede za raj in nebesa, ki si jih je treba prislužiti z zglednim in odgovornim življenjem.
- Na sedmem mestu so besede, ki kažejo na določene osebe, ki morajo biti vodene, da bodo lahko prevzele svoje dožnosti.
- Na osmem mestu so besede varovanja, ki je vedno potrebno pri vzgoji, saj je treba mladino varno in prav voditi.
- Na devetem mestu so besede branja, ki poudarjajo pomen pisane besede, ki uči pravilnega delovanja.
- Itd.

Primerjava dolžin vseh besed

Primerjava dolžin vseh besed slovenskih, venetskih, retijskih, starofrigijskih, mesapskih in umbrijskih besed je podana v grafu 4 in v tabeli 16.

SLO2	slovenskih besedil, upoštevan je vzorec S2	[13]
VEN	venetskih napisov brez ponavljalnih in objokovalnih delov	[21]
RET	retijskih napisov	[22]
FRI	starofrigijskih napisiv	[23]
MES	mesapskih napisov	[24]
UMB	umbrijskih iguvinskih napisov	[20]

Graf 4: Primerjava dolžin vseh besed navedenih jezikovnih vzorcev

- Opazno je bistveno boljše ujemanje umbrijskih in slovenskih besedil s tem, da imajo iguvinski napisi več besed s štirimi, petimi, šestimi in sedmimi črkami, ter celo z osmimi in desetimi črkami.
- Dobro ujemanje s slovenskimi besedili in neujemanje z ostalimi predantičnimi napisi kaže na posebnost teh napisov.

Tabela 16: Porazdelitev po dolžinah vseh besed navedenih vzorcev

Števílo črk	Števíla vseh besed					Deleži v odstotkih					
	VEN	RET	FRI	MES	UMB	VEN	RET	FRI	MES	UMB	SLO2
1	366	135	173	343	66	15,09	17,33	19,95	14,68	0,67	4,1
2	534	233	238	663	590	22,01	29,91	27,45	28,38	5,96	30
3	754	169	224	810	1131	31,08	21,69	25,84	34,67	11,42	9,05
4	306	119	126	296	2048	12,61	15,28	14,53	12,67	20,68	12,35
5	251	79	59	154	1825	10,35	10,14	6,81	6,59	18,43	13,2
6	59	30	24	51	1350	2,43	3,85	2,77	2,18	13,63	10,8
7	76	7	14	16	1456	3,13	0,9	1,61	0,68	14,71	8,7
8	24	4	7	3	800	0,99	0,51	0,81	0,13	8,08	5,7
9	6	3	1	0	594	0,25	0,39	0,12	0	6,00	3,25
10	11	0	0	0	30	0,45	0	0	0	0,30	1,6
11	6	0	1	0	11	0,25	0	0,12	0	0,11	0,7
12	33	0	0	0	0	1,36	0	0	0	0,00	0,3
VSE	2426	779	867	2336	9901	100	100	100	100	100	99,75

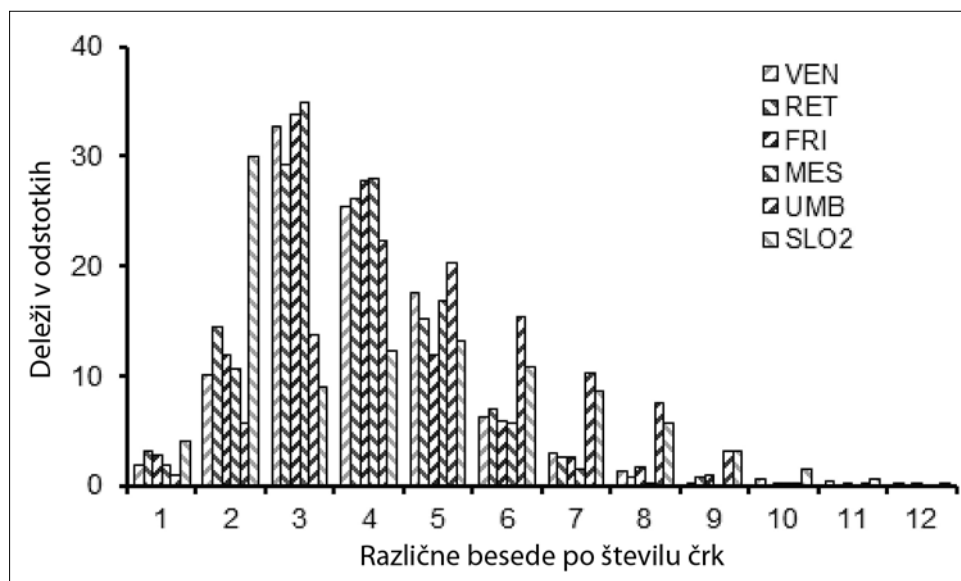
- Pri slovenščini vsota deležev ni 100 %, saj se daljše besede še nadaljujejo.

Primerjava dolžin različnih besed

Primerjavo dolžin različnih besed izvedemo s porazdelitvijo dolžin različnih besed, ki je podana v poglavju 5.2.2 Dolžine besed na sliki 14 [13]. Primerjava različnih besed brez obratne smeri branja je podana v grafu 5 in tabeli 17 za skupine:

SLO2	deleži različnih besed v drugem vzorcu slovenskih besedil po številu črk [13]	
VEN	deleži različnih besed prebranih venetskih besedil po številu črk	[21]
RET	deleži različnih besed prebranih retijskih besedil po številu črk	[22]
FRI	deleži različnih besed prebranih starofrigijskih besedil po številu črk	[23]
MES	deleži različnih besed prebranih mesapskih napisov	[24]
UMB	umbrijskih iguvinskih napisov	[20]

Graf 5: Porazdelitev po dolžinah različnih besed vseh vzorcev

- Ta primerjava pri vseh predantičnih besedilih najbolj odstopa od slovenskih besedil, kar je razumljivo, saj je nabor različnih venetskih, retijskih in mesapskih besed zaradi velike podobnosti večine napisov, primerjalno zelo majhen.
- Drugače je z umbrijskimi napisi, ki tudi odstopajo pri 3, 4, 5 in 6 črkovnih besedah, zato pa se bolje ujema pri 7, 8 in 9 črkovnih besedah.

Tabela 17: Porazdelitev po dolžinah različnih besed po vseh vzorcih

Število črk	Števila različnih besed					Deleži v odstotkih					
	VEN	RET	FRI	MES	UMB	VEN	RET	FRI	MES	UMB	SLO2
1	21	17	18	19	9	1,86	3,26	2,78	1,83	1,01	4,10
2	114	76	78	111	51	10,11	14,59	12,04	10,67	5,73	30,00
3	369	153	219	363	123	32,71	29,37	33,80	34,90	13,82	9,05
4	287	137	181	292	199	25,44	26,30	27,93	28,08	22,36	12,35
5	198	79	77	175	181	17,55	15,16	11,88	16,83	20,34	13,20
6	72	37	38	59	137	6,38	7,10	5,86	5,67	15,39	10,80
7	34	14	17	17	92	3,01	2,69	2,62	1,63	10,34	8,70
8	15	4	11	3	67	1,33	0,77	1,70	0,29	7,53	5,70
9	3	4	6	0	28	0,27	0,77	0,93	0,00	3,15	3,25
10	7	0	1	1	2	0,62	0,00	0,15	0,10	0,22	1,60
11	5	0	1	0	1	0,44	0,00	0,15	0,00	0,11	0,70
12	3	0	1	0	0	0,27	0,00	0,15	0,00	0,00	0,30
VSE	1128	521	648	1040	890	100	100	100	100	100	98,80

– Pri slovenščini vsota deležev ni 100 %, saj se tudi daljše različne besede še nadaljujejo.

Primerjava najpogostejših besed

V poglavju 5.2.1 Rast besednega zaklada je tudi tabela 35 z najpogostejšimi besedami obeh vzorcev z njihovimi deleži [13], zato primerjamo tudi na tej osnovi. V tabeli 18 in grafu 6 je 10 najpogostejših vsaj dvehčrkovnih besed v slovenskih besedilih ter v venetskih, retijskih in mesapskih napisih, brez obratne smeri branja in z njihovimi deleži.

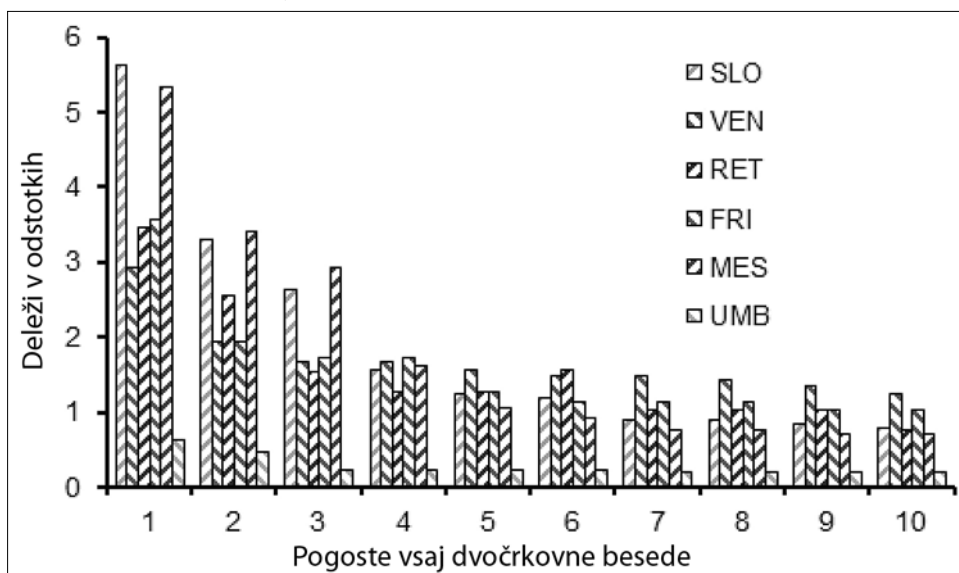
Tabela 18: Deset najpogostejših vsaj dvehčrkovnih slovenskih, venetskih, retijskih, mesapskih in iguvinskih besed z njihovimi deleži

SLO	je/5,63	in/3,31	se/2,65	da/1,56	na/1,24	so/1,19	pa/0,91	ne/0,90	ki/0,84	bi/0,80
VEN	ioi/2,93	ti/1,94	iai/1,69	ego/1,69	vi/1,57	donasto/1,48	mego/1,48	kos/1,44	Reiti/1,36	van/1,24
RET	ti/3,47	tu/2,57	si/1,54	ii-je/1,28	ga/1,28	le/1,56	ke/1,03	iti/1,03	ie/1,03	iai/0,77
FRI	os/3,58	ti/1,96	ata/1,73	si/1,73	mi/1,27	da/1,15	na/1,15	ie/1,15	toj/1,04	ak/1,04
MES	iei/5,35	ta/3,42	da/2,95	os/1,63	ti/1,07	te/0,94	an/0,77	ra/0,77	to/0,73	zi/0,73
UMB	tu/0,65	fetu/0,47	ves/0,24	per/0,24	ar/0,23	puni/0,23	pune/0,21	pesnimu/0,21	ie/0,21	feitu/0,20

– Medtem ko najpogostejše slovenske besede niso razumljive brez stavčnih povezav z ostalimi besedami razen besede so, je pri venetskih besedilih samostojno razumljivih kar vseh 10 besed, pri retijskih 5 besed, pri starofrigijskih 6 besed, pri mesapskih pa že 7 besed, pri umbrijskih pa so tudi vse razumljive; vse te besede so odebeljene.

- Slovenski leposlovnji vzorci so pretežno povedni, zato so najpogostejše besede JE, IN in SE; venetski so usmerjeni k pokojnikom zato so najpogostejše besede IOI, TI in IAI; retijski so usmerjeni v neposredno delovanje zato so najpogostejše besede TI, TU in SI; starofrigijski pa so usmerjeni tako k pokojnikom kot k delovanju zato so najpogostejše besede OS, TI in ATA, mesapski so izrazito usmerjeni k pokojnim, zato so najpogostejše besede IEI, TA, DA in OS, iguvinski pa so stvarni, čeprav več besed kaže na raj: AR, PESNIMU, pa tudi FETU, PUNE, PUNI in FEITU.

Graf 6: Deset najpogostejših vsaj dvočrkovnih slovenskih, venetskih, retijskih, mesapskih in iguvinskih besed uvrščenih po njihovih deležih

- Deleži iguvinskih besed so bistveno nižji od ostalih vzorcev, saj je število besed primerljivo bistveno večje.

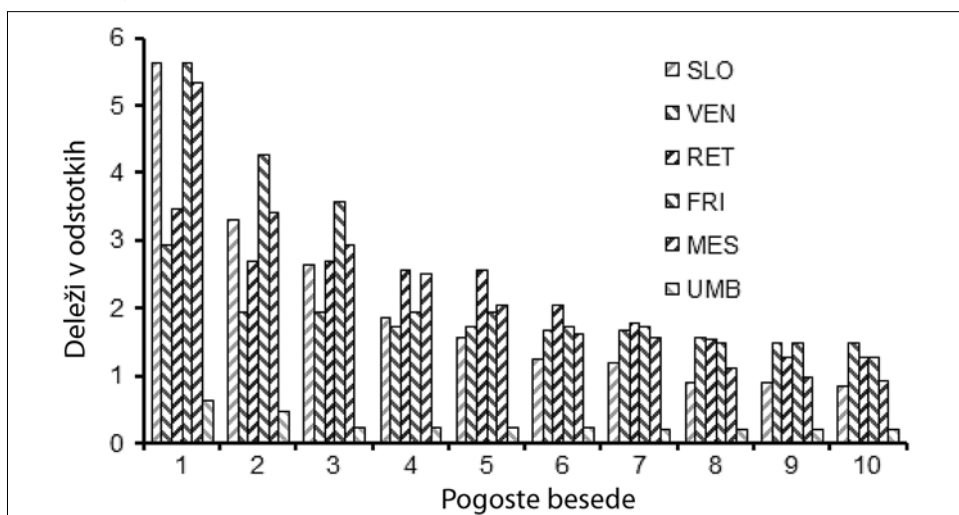
Pomembna razlika se pokaže, če upoštevamo tudi enočrkovne besede, saj jih je zaradi okrajšav in narečnega zapisa bistveno več kot v knjižnem jeziku, ki ga predstavlja slovenski vzorec. Ti podatki so pokazani v tabeli 19 in grafu 7.

Tabela 19: Deset najpogostejših slovenskih, venetskih, retijskih, mesapskih in iguvinskih besed z njihovimi deleži

SLO	je/5,63	in/3,31	se/2,65	v/1,86	da/1,56	na/1,24	so/1,19	pa/0,91	ne/0,90	ki/0,84
VEN	ioi/2,93	ti/1,94	t-tu/1,94	i-je/1,73	i-in/1,73	iai/1,69	ego/1,69	vi/1,57	donasto/1,48	mego/1,48
RET	ti/3,47	e-je/2,70	i-in/2,70	tu/2,57	i-je/2,57	t-tu/2,05	l-le/1,80	si/1,54	ga/1,28	ii-je/1,28
FRI	s-s/5,65	e-je/4,27	os/3,58	ti/1,96	t-tu/1,96	ata/1,73	si/1,73	t-ta/1,50	a-toda/1,50	mi/1,27
MES	iei/5,35	ta/3,42	da/2,95	s-si/2,52	t-tu/2,05	os/1,63	a-toda/1,58	e-je/1,11	l-le/0,98	te/0,94
UMB	tu/0,65	fetu/0,47	ves/0,24	per/0,24	ar/0,23	puni/0,23	pune/0,21	pesnimu/0,21	ie/0,21	feitu/0,20

- Tudi pri tem prikazu je razmerje podobno, saj najpogostejše slovenske besede niso samostojno razumljive, venetske pa so samostojno razumljive še vedno v 8 primerih, samostojno razumljive retijske so še 4, starofrigijskih je 6, mesapskih tudi 6 pri iguvinskih pa so razumljive vse. Vse samostojno razumljive besede so odebeljene.
- Deleži se v tem primeru povečajo, saj se je pri slovenščini pojavila ena, pri venetskih napisih tri, pri retijskih, starofrigijskih in mesapskih napisih pa kar pet enočrkovnih pogostih besed, umbrijske imajo zelo malo enočrkovnih besed, zato se ne pojavi nobena. Pri enočrkovnih besedah je poleg črke podan tudi njihov pomen.

Graf 7: Deset najpogostejših slovenskih, venetskih, retijskih, mesapskih in iguvinskih besed uvrščenih po njihovih deležih

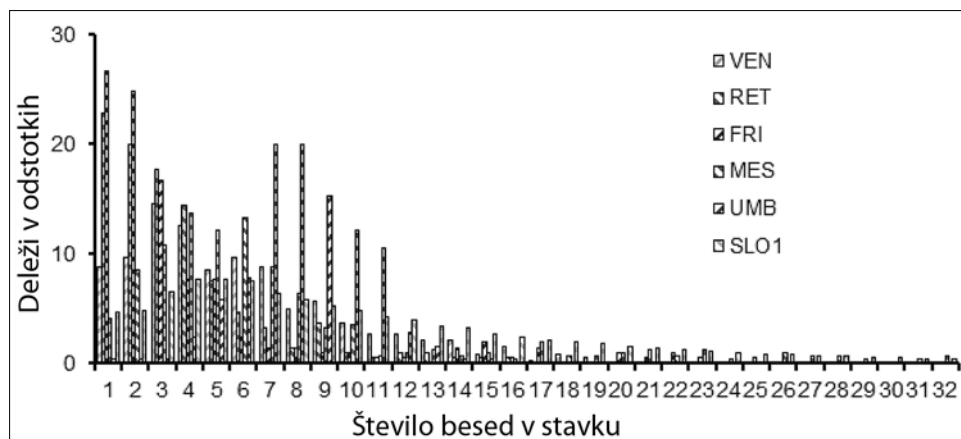

- Največja sprememba je pri starofrigijskih napisih, kjer je pojavita dve zelo pogosti enočrkovni besedi.
- Od četrte pogoste besede imajo vsi predantični napisi večje deleže kot slovenski leposlovni napisi, razlog pa je v manjšem obsegu opazovanih besed.
- Zopet izrazito izstopajo iguvinske besede, saj imajo zaradi bistveno večjega primerljivega števila besed tudi pogoste besede znatno nižje deleže.

Primerjava dolžin povedi

V poglavju 5.3.1 Dolžina povedi pa je tudi slika 17: Porazdelitev dolžin povedi v besedah za vsak vzorec posebej [13]. Izvedli bomo tudi to primerjavo na naslednjih vzorcih, izidi pa so podani v grafu 8 in v tabeli 20.

VEN	deleži povedi venetskih besedil brez pon. in obj. delov po številu besed	[15]
RET	deleži povedi retijskih besedil po številu besed	[16]
FRI	deleži povedi starofrigijskih besedil po številu besed	[17]
MES	deleži povedi mesapskih besedil po številu besed	[18]
UMB	deleži povedi iguvinskih tablic po številu besed	[20]
SLO1	deleži povedi v prvem vzorcu slovenskih besedil po številu besed	[13]

Graf 8: Dolžine povedi venetskih, retijskih, mesapskih in slovenskih besedil po številu besed

- Tudi tu je opazna razlika pri zelo kratkih napisih, kjer še posebej izstopajo starofrigijski napisi na keramiki, pa tudi kratki retijski napisi na kosteh, kar je razumljivo, saj je težko primerjati običajno pisano besedo s skromnimi posvetilnimi ali sporočilnimi napisi. Dobro ujemanje venetskih, retijskih in starofrigijskih napisov je le pri 5 besednih povedih, medtem ko mesapski še odstopajo in se približujejo šele pri 8 besednih povedih.
- Izrazito izstopajo umbrijske iguvinske tablice, saj so pisane po vrsticah, ki predstavljajo tudi stavke, zato so dolžine stavkov prilagojene dolžinam vrstic. Te imajo največjo gostoto med petimi in desetimi besedami.

Tabela 20: Primerjava števila in deležev povedi po številu besed

Število črk v besedi	Števila besed					Deleži v odstotkih					
	VEN	RET	FRI	MES	UMB	VEN	RET	FRI	MES	UMB	SLO1
1	34	49	56	13	1	8,83	22,79	26,67	4,11	0,39	4,61
2	37	43	52	27	1	9,61	20,00	24,76	8,54	0,39	4,74
3	56	38	35	34	1	14,55	17,67	16,67	10,76	0,39	6,45
4	48	31	16	43	6	12,47	14,42	7,62	13,61	2,34	7,65
5	33	16	16	38	15	8,57	7,44	7,62	12,03	5,86	7,70
6	37	10	5	42	20	9,61	4,65	2,38	13,29	7,81	7,49
7	34	7	3	28	51	8,83	3,26	1,43	8,86	19,92	6,32
8	19	3	3	20	51	4,94	1,40	1,43	6,33	19,92	5,75
9	22	8	2	10	39	5,71	3,72	0,95	3,16	15,23	5,15
10	14	2	2	11	31	3,64	0,93	0,95	3,48	12,11	4,79
11	10	1	1	2	27	2,60	0,47	0,48	0,63	10,55	4,24
12	10	2	1	3	7	2,60	0,93	0,48	0,95	2,73	3,88
13	8	2	0	4	4	2,08	0,93	0	1,27	1,56	3,40

14	8	1	3	2	1	2,08	0,47	1,43	0,63	0,39	3,20
15	3	1	4	3	1	0,78	0,47	1,90	0,95	0,39	2,66
16	6	1	1	1	0	1,56	0,47	0,48	0,32	0	2,35
17	1	0	3	6	0	0,26	0	1,43	1,90	0	2,11
18	3	0	0	2	0	0,78	0	0	0,63	0	1,88
19	2	0	0	2	0	0,52	0	0	0,63	0	1,74
20	0	0	2	3	0	0	0	0,95	0,95	0	1,48
21	0	0	1	4	0	0	0	0,48	1,27	0	1,35
22	0	0	2	2	0	0	0	0,95	0,63	0	1,18
23	0	0	1	4	0	0	0	0,48	1,27	0	1,11
24	0	0	0	1	0	0	0	0	0,32	0	0,87
25	0	0	1	0	0	0	0	0,48	0	0	0,80
26	0	0	0	3	0	0	0	0	0,95	0	0,74
27	0	0	0	2	0	0	0	0	0,63	0	0,61
28	0	0	0	2	0	0	0	0	0,63	0	0,58
29	0	0	0	1	0	0	0	0	0,32	0	0,48
30	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,50
31	0	0	0	1	0	0	0	0	0,32	0	0,35
32	0	0	0	2	0	0	0	0	0,63	0	0,34
Skupaj	385	215	210	316	2110	100	100	100	100	100	96,5

- Pri slovenščini vsota deležev ni 100%, saj se daljše povedi še nadaljujejo.
- Pri mesapskih napisih so daljši napisi deljeni na posamezne zaključene celote: napis 37 na 17 in 20; napis 166 na 32, 28, 26, 27 in 27; napis 191 na 28 in 24; napis 192 na 20, 23, 26, 23 in 12 ter napis 195 na 21, 26, 21 in 19 besed. Zato se število napisov v tem prikazu poveča za 13 in je 316.
- Iguvinski napisi so s stavki ločeni po vrsticah, zato so dolžine temu prilagojene in imajo največjo gostoto med petimi in desetimi besedami.

Verjetnosti prevodov

Imamo štiri primerjalne prevode:

Poultney podaja prevod v celoti v latinščini, vendar mnogo besed ne pojasnjuje.

Kollar podaja prevod v celoti na slovenskih osnovah, v češčini in v latinščini.

Horak obravnava le prva dela tablice V v češčini.

Vodopivec pa podaja prevod v slovenščini in angleščini za prvih pet tablic.

Primerjalne verjetnosti razumevanja napisov so za vsako tablico podane pri tablicah.

Primerjalno razumevanje je podano z deleži prepoznanih besed, ki morajo imeti vsaj polovico prepoznanih črk. Izidi primerjalnega razumevanja so podani v tabeli 21 in grafu 9.

Graf 9: Deleži prepoznanih besed po avtorjih in tablicah

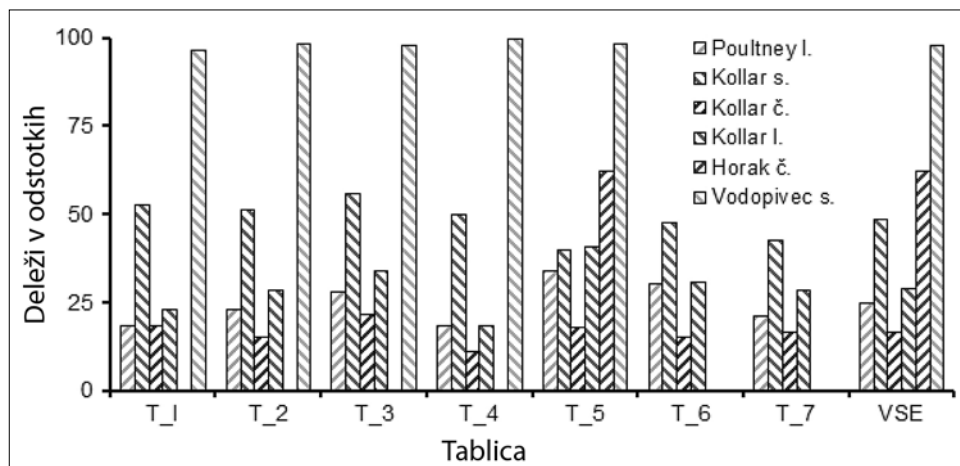

Tabela 21: Deleži prepoznanih besed po avtorjih in tablicah

Avtor	jezik	T_I	T_2	T_3	T_4	T_5	T_6	T_7	VSE
Poultney	lat.	18,30	23,12	28,09	18,67	33,82	30,54	21,17	24,82
Kollar	slova.	52,58	51,36	55,87	50,00	40,12	47,94	42,67	48,65
Kollar	češko	18,47	15,43	21,79	11,31	17,88	15,31	16,47	16,67
Kollar	lat.	22,87	28,31	34,08	18,45	40,89	30,95	28,53	29,15
Horak	češko					62,50			62,50
Vodop.	slove.	96,61	98,39	97,93	99,57	98,26			98,15

- V stopcu VSE so povprečne primerjalne vrednosti vseh obravnavanih tablic.
- Primerjalni izidi razumevanja dajejo veliko prednost zadnjemu prevodu, zato je najverjetnejši.
- Drugi je Horakov prevod, ki kljub slabemu in prilagojenemu prečrkovanju dosega drugi najboljši izid.
- Sledi Kollarjev prevod na slovenskih osnovah, ki dosega dobre primerjalne vrednosti, kljub množici božanstev, ki slabšajo izid.
- Kollarjev latinski prevod je nekoliko boljši od Poultnjevega, kar kaže na pomanjkljivo obdelavo slednjega.
- Najslabši je Kollarjev češki prevod, kar potrjuje dejstvo, da je češčina mlajši jezik in ni primerna za razumevanje predantičnih napisov.

Stvarno razumevanje

Stvarno razumevanje je praviloma slabše od primerjalnega, saj se upoštevajo podrobnosti, ki pri primerjalnem razumevanju niso zajete.

Kollarjev češki prevod kaže slabo razumevanje v češčini, zato se primerjalna verjetnost zniža od 16,67 % na 10 %.

Poultnejev latinski prevod kaže slabo razumevanje v latinščini, ki je posledica slabe obdelave, zato se primerjalna verjetnost zniža od 24,82 % na 15 %.

Kollarjev latinski prevod kaže slabše razumevanje v latinščini, zato se primerjalna verjetnost zniža od 29,15 % na 20 %.

Kollarjev slovenski prevod kaže boljše razumevanje na slovenskih osnovah, zato se primerjalna verjetnost zniža od 48,65 % na 35 %.

Horakov češki prevod kaže boljše razumevanje v češčini, zato se primerjalna verjetnost zniža od 62,50 % na 40 %.

Vodopivčev slovenski prevod kaže zelo dobro razumevanje v slovenščini, upoštevati pa je treba nekatere manj verjetne premete in preglase, zato se primerjalna verjetnost zniža od 98,15 % na 70 %.

Rezultati prevajanj avtorja so ustrezni in kažejo na daleč najboljše razumevanje in na uspešno zaključeno delo.

Katalog tablic

Podrobni podatki so zbrani v Katalogu tablic [20]. Na podlagi navedenih pogostih besed so bila zvezna besedila ustrezno deljena na posamezne besede z znanim pomenom. To je omogočilo prevode napisov s pomočjo sedanjega slovenskega jezika. Prevodi so oblikovani tako, da se kar najbolj prilegajo izvirnemu zapisu, zato je besedni red prevoda tak, kot je besedni red v napisu, zato ne zvone sodobno, vendar tako bolje kažejo na jezik tedanjega časa.

Slovar iguvinskih besed

Na podlagi razumljenih in prevedenih napisov je sestavljen tudi Slovar iguvinskih besed prvih petih tablic, ki obsega 890 besed. Tudi v slovarju so podane različice, saj ni možno vedno upoštevati prav določeno vsebino pri tako različnem zapisovanju, kot je razvidno iz zapisa pogostejših in znanih iguvinskih besed. Slovar zajema besede zapisane v originalnem prečrkovanju, njihov pomen v slovenskem jeziku z navedbo preoblikovanja in jezikovne uporabe, pomen v angleškem jeziku, navedbo v katerem zapisu je dana beseda in potrebna pojasnila. Slovar je pripravljen v posebni prilogi Slovar iguvinskih besed [19].

Analiza narečnosti iguvinskih napisov

Analiza ni narejena, saj so prisotne okrajšave, še bolj pa podaljšanja tako na začetku, v sredini in na koncu, zato bi bila delitev na narečne in knjižne besede težavna in nezanesljiva.

Razprava

Analiza je pokazala, da so celo pri dobrem razumevanju iguvinskih napisov slovnične oblike, ki jih določajo končnice, močno vprašljive. Prisotne so tako okrajšave kot podaljšanja in to na začetku, v sredini in na koncu.

Opazne so značilne in povsem samostojno razumljive ter slovenskim knjižnim podobne besede:

Venetske	IOI, KOS, VAN, IAR, ŠAINATEI, TOLER, VDAN in VSE
Retijske	ITI, IUI, REDI, ATI, VINU, NAGE, LIPI, ZNA in NAGI
Starofrigijske	ATA, BABA, ATI, VAN, AIS, NAV, SIT, DOIKA in LAS
Mesapske	IEI, VAS, NAS, ATI, ATA, GAR, IAS, BIL, DAM in DASTA
Iguvinske	VES, PUNI, ATI, PESNIMU, SNATE, VERNIIE, SEVAKNE in UMEN

Pri značilnih slovenskih najpogostejših besedah je še bolj nerazumljivo zavračanje razumevanja navedenih napisov v slovenskem jeziku s strani naših jezikoslovcev, saj se nekatere navedene besede pojavljajo tudi v besednjakih zahodnoevropskih jezikoslovcev.

Predantični medosebni odnosi

Pri iguvinskih napisih gre predvsem za vzgojo deške mladine, zato so značilne besede za očeta v različnih oblikah 39 krat, za sina v različnih oblikah 19 krat in za vnuka v različnih oblikah 6 krat. Značilne so tudi besede, ki pomenijo mladce.

Ženski del ni prisoten razen v zgledu vestalk, to je devic, ki imajo različno in besedilu prilagojeno vlogo kot zgled mladcem.

Zaključek

Postopna obdelava celotnega obsega prvih petih iguvinskih tablic, opisana v delovnih hipotezah, je omogočila dovolj dobro delitev zveznega besedila in razumevanje prebranih besedil v slovenščini. Mestoma so možna tudi drugačna branja, ki lahko delno spremenijo del prevedenega besedila.

Napisi na iguvinskih tablicah so izrazito usmerjeni v poučevanje mladine v tostranstvu, s prevzemanjem osebne odgovornosti in potrebnih veščin ter njihovo utrjevanje, za doseganje onostranstva.

Podrobna oddelava napisov je podana v Katalogu iguvinskih napisov, kjer so podana prečrkovanja, delitev na besede in prevodi v slovenščino in angleščino. Narejen je tudi Slovar iguvinskih besed, ki obsega vse besede v navedenih besedilih in navaja napise kjer so te besede.

Primerjalna verjetnost razumevanje v slovenščini je podana z deležem prepoznanih besed in je 98,15 %. Stvarna verjetnost razumevanja se zaradi deleža manj verjetih premetov in preglasov zniža, a je še vedno zelo visoka v deležu 70 %. Taki rezultati omogočajo nedvoumne rezultate in uspešno zaključeno delo prečrkovanja, branja, prevajanja in slovarja.

Veneti, Etruščani, Wendi, Reti, Mesapci, Umbrijci in drugi naši jezikovni predniki, ki so naseljevali večji del Srednje Evrope, so s svojo pisno, gradbeno, religiozno, kmetijsko in tehnično kulturo nedvomno bistveno pripomogli k vsestranskemu razvoju antične kulture, ki je gradila predvsem na njihovi osnovi.

Tudi ta jezikovna študija potrjuje že do sedaj znana dejstva, da so tudi umbrijski napisi berljivi in razumljivi na slovenskih osnovah. Zanimivo je, da je za razumevanje teh prastarih

napisov ustrezna sedanja slovenščina in ni bilo potrebno iskati izrazov v »praslovenščini«, kar postavlja sedanje pojmovanje »praslovenščine« pod resen vprašaj! Tudi tu se je pokazala slovenščina z upoštevanjem mnogih narečij in jezikovnega bogastva kot izrazito arhaičen jezik in zelo dobro orodje za razumevanje teh prastarih napisov.

Literatura

1. Splet, ozemlje Umbrije, http://www.google.si/search?q=umbrija&hl=sl&prmd=imvns&tbm=isch&tbo=u&source=univ&sa=X&ei=L2NMUMHUOY_csgb6lIGQCg&sqi=2&ved=0CCwQ-sAQ&biw=1920&bih=1022.
2. A. Perdih, Vpliv zadnje poledenitve na praprebivalstvo Evrope, Zbornik posveta Praprebivalstvo na tleh sedanje Evrope, Jutro, Ljubljana 2003, 41-50.
3. J. Kollar, Staroitalija slavjanska, Objevy a dukazy živlu Slavskih, Mesapia, Cisarske kralovske dvorske a statni tiskarne, Viden 1853, 785-815.
4. L. Verbovšek, Momu (ni) smo tujci? Knjiga izzivov, Jutro, Ljubljana 1995.
5. S Bökönyi, W Meid, Gaulish Inscriptions, Archaelolingua, Akaprint, Second rev. ed., Budapest 1994.
6. V. Vodopivec, Nekaj Galskih napisov, Zbornik pete mednarodne konference Izvor Evropejcev, Jutro, Ljubljana 2007, 155-175.
7. Napis iz Perugia, Prečrkovanje napisa in razumevanje s poljubnimi imeni, http://en.wikipedia.org/wiki/Cippus_Perusinus.
8. V. Vodopivec, Primerjava obravnava napisa Perugia, Zbornik desete mednarodne konference Izvor Evropejcev, Jutro, Ljubljana 2012, 99-144.
9. V. Vodopivec, Slovenci praprebivalci Evrope, jezikoslovje, Jutro, Ljubljana 2012, 96-148.
10. Splet, Iguvinske tablice, http://en.wikipedia.org/wiki/Iguvine_Tablets.
11. J. W. Poultney, The bronze tablets of Iguvium, American Philological Association, Baltimore 1959.
12. A. Horak, Iguvijske desky, O Slovenech úplne jinak, co nebylo o Slovenech dosud zmámo, Lipa, Vizovice 1991, 257-262.
13. P. Jakopin, Zgornja meja entropije pri leposlovnih besedilih v Slovenskem jeziku, Doktorska disertacija, Fakulteta za elektrotehniko, Ljubljana, 1999, <http://www.ff.uni-lj.si/hp/pj/disertacija/statopis.html>.
14. G. Tomazzoli, M. Silvestri, Latin Language Database – iz datotek/from data base: Propertius, The Latin Library, The Classics Homepage.
15. V. Vodopivec, Nabor venetskih napisov, delitev, prevod in slovar, Zbornik četrte mednarodne konference Evropski staroselci, Jutro, Ljubljana 2006, 118-144.
16. V. Vodopivec, Zbir retijskih napisov, delitev, prevod in slovar, Zbornik šeste mednarodne konference, Izvor Evropejcev, Jutro, Ljubljana 2008, 118-136.
17. V. Vodopivec, Zbir starofrigijskih napisov, delitev, prevod in besednjak, Jezikovni temelji starejše slovenske etnogeneze, Jutro, Ljubljana 2010, 288-312.
18. V. Vodopivec, Zbir mesapskih napisov, delitev, prevod in slovar, Zbornik devete mednarodne konference, Izvor Evropejcev, Jutro, Ljubljana 2011, 87-130.
19. V. Vodopivec, Slovar iguvinskih besed, Umbri - Etruščani – Slovenci, Jutro, Ljubljana 2013.
20. V. Vodopivec, Katalog iguvinskih tablic, Umbri - Etruščani – Slovenci, Jutro, Ljubljana 2013.
21. V. Vodopivec, Slovar venetskega jezika, Jezikovni temelji starejše slovenske etnogeneze, Jutro, Ljubljana 2010, 176-204.
22. V. Vodopivec, Besednjak retijskega jezika, Jezikovni temelji starejše slovenske etnogeneze, Jutro, Ljubljana 2010, 271-287.
23. V. Vodopivec, Besednjak starofrigijskega jezika, Jezikovni temelji starejše slovenske etnogeneze, Jutro, Ljubljana 2010, 385-402.
24. V. Vodopivec, Slovar mesapskega jezika, Razbiranje Ilirskih jezikov, Jutro, Ljubljana 2012, 288-317.

Povzetek

Umbrijski napisi so na ozemlju sedanje Umbrije v osrednjem delu Italije in so po številu skromni, saj obsegajo la krajša napisa in daljši zapis iz Perugia, zato pa tudi sedem bronastih iguvinskih tablic z daleč najdaljšim predantičnim zapisom. Prvih 5 tablic je starejših, zadnji dve pa ponavljata, razširjata in delno spreminjata vsebino prvih 5 tablic. Krajša napisa vsebujeta 23 besed in 70 črk; Perusinski napis vsebuje 658 črk in 193 besed; prvih 5 iguvinskih tablic vsebuje 9841 črk in 2206 besed, zadnji dve pa 15.081 črk, vse tabice skupno skupno pa 24.992 črk.

Napise so obdelovali bolj ali manj usposobljeni ljudje različnih strok. Predvsem so to priznani jezikoslovci, ki vsebine napisov ne razumejo ali jo razumejo drugače in v latinščini, kot slovenski raziskovalci, ki razumejo napise na slovenskih osnovah. Razlike so že pri delitvah na posamezne besede, predvsem pa v ujemanju dobljenih besed v izbranih jezikih razumevanja.

Rezultati so zanesljivi, saj primerjalne vrednosti prečrkovanja in razumevanja več kot trikrat prekoračujejo podane zahteve: 25 % prepoznanih črk in 30 % prepoznanih besed. To omogoča nedvoumne rezultate in uspešno zaključeno delo prečrkovanja, branja, prevajanja in slovarja. Ti rezultati nedvoumno pričajo o predantični poselitvi osrednjega dela Italije s slovenskimi jezikovnimi predniki.